

# Man met blauwe sjaal

Poseren voor Lucian Freud

Martin Gayford



Martin Gayford, *Man met blauwe sjaal*.

*Poseren voor Lucian Freud*

(vert. Dirk Meuleman en Anneke Leene)

Walewein, Amsterdam

248 blz; € 29,90

ISBN 978 9077 969 1 13

## Dubbel portret

In 2003-04 poseerde de Britse kunstcriticus Martin Gayford zeven maanden lang meerdere keren per week voor zijn vriend Lucian Freud die vorig jaar op 88-jarige leeftijd overleed. In *Man met blauwe sjaal* tekent Gayford een intiem portret van de wordingsgeschiedenis van het schilderij en van de maker ervan. Poseren is bepaald geen passieve bezigheid, het vereist uithoudingsvermogen om telkens opnieuw urenlang dezelfde houding aan te nemen. Ondertussen mompelt de schilder in zichzelf – “Nee, dat is het niet” – of zucht hij diep. Het mengen van de kleuren op zijn palet neemt veel tijd, vooral het blauw van de sjaal blijkt moeizaam. Tot Gayfords vrouw hem er op attendeert dat hij twee sjaals bezit met een miniem kleurverschil. Freud probeert de omstandigheden waarin hij schildert zo constant mogelijk te houden. Gayford poseert altijd aan het eind van de middag, in het atelier brandt licht en de luiken zijn gesloten. Overdag werkt Freud aan andere portretten of bezoekt hij een stal waar hij met dezelfde geconcentreerde toewijding paarden schildert. Freuds grote kracht schuilt volgens Gayford in het feit “dat hij alles in de wereld ziet als uniek en individueel; men-

sen, dieren en voorwerpen.” Verf is het belangrijkste, volgens Freud, die moet “werken als vlees”. Hij streeft niet naar een exacte gelijkens, maar een portret moet een eigen leven krijgen. Het is geen momentopname, geen foto, maar het resultaat van honderden uren observeren, waardoor een unieke gelaagdheid ontstaat. Gayford is bijvoorbeeld nogal onderhevig aan stemmingswisselingen en dat zie je terug in het portret, in de combinatie van een flauwe glimlach en een wat afwerende blik. Poseren maakt je sterk bewust van je buitenkant, merkt hij, en daarmee van wat zich binnenin je hoofd afspeelt – gedachten, indrukken. De vraag “wat is het nu precies dat ik ‘mij’ noem?”, dringt zich op. Dat is natuurlijk het grote raadsel van de portretkunst.

Op zijn beurt schetst Gayford, aan de hand van gesprekken tijdens het pauzeren en na afloop van de sessies, wanneer ze gezamenlijk gaan dineren, een levendig beeld van de lotgevallen en opvattingen van de schilder.

Een zeer lezenswaardig boek dat bovendien prachtig is geïllustreerd met schilderijen en foto's van Freud aan het werk.

**Din Pieters**

**'Lucian Freud Portraits', t/m 27 mei,  
National Portrait Gallery, Londen  
[www.npg.org.uk](http://www.npg.org.uk)**